

Maade, hvad enten den fandt Sted ved Kjøb og Salg eller ved Arv, saa vilde deraf følge, at, dersom Godseieren var tilfreds med den Mand, man tilbød at træde istedetfor den Anden, saa stod det i hans Magt at lade Forholdet være uroffet, og det stod da til lige i hans Magt at kunne faae en Afvendelse derfor. Var den Afvendelse, han forlangte, for høi, saa stod det igjen i Modstanderens Magt at friggjøre sig, ved at indbetale den Afdragsfum, som eengang var fastsat. Paa den Maade, synes mig, at man ogsaa var kommen over denne store Vanffelighed. Naar det skulde vise sig, at man i disse Punkter kunde nærme sig hverandre, saa troer jeg vist, at Lovforslaget vil finde megen Anklang her i Forsamlingen; jeg føler idetmindste med mig selv, at jeg vilde gjøre Uret imod Sagen, om jeg da ikke vilde give min Stemme dertil, uagtet jeg erkjender, at der dog bliver dyrt betalt, og betalt Mere, end Besiddelsen virkelig for Diebliffet er værd.

Jeg vil ikke her omtale en Deel af Lovforslaget, som har sin væsentligste Betydning i Enkeltbederne, nemlig den hele Maade at afstunde sig med Hensyn til Pantet. Jeg er overbevist om, at det maatte kunne lykkes, i en meget betydelig Grad at forøge Pantets Sikkerhed; jeg vil her kun nævne, at man kunde gaae ind paa ikke at have Udbetaling for ved Forandring af Eier, hvortil endnu kunde føies, at, naar Udbetalingen af denne Fjerdedeel indtraadte, skulde Regjeringen være pligtig til at træde imellem med sin Garantii for de tre Fjerdedele, som bleve tilbage ved Pantet; Panterne vilde derimod uden Fare for Staten faae en saa høi Grad af Sikkerhed, at der ikke er nogen Sandsynlighed for, at de nuværende Godsbefiddere vilde blive bragte i nogen Forlegenhed, saameget mindre som Regjeringen igjennem offentlige Stiftelser paa en mere eller mindre umiddelbar Maade for en stor Deel er Herre over at kunne forhindre, at Forulempelser af den Art indtræde. Det vil ogsaa ligge i Regjeringens Magt, ved at give bestemte Lettelser med Hensyn til det stemplede Papir for Obligationer af denne Art, hvorved de bleve lettere transportable, og altsaa Faren for Opsigelse langt ringere, at hjælpe den hele

Sag paa Fode. Jeg er gaaet saameget ind i forskjellige Ting, som dog vel endnu ere paa Principernes Gebeet, for at gjøre det klart, at idetmindste jeg har det største Dnske om og den høieste Villie til, at denne Sag afgjøres endnu i denne Sæstion, ligesom jeg ogsaa har den dybeste og inderligste Overbeviisning om, at det er af Bigtighed for alle Samfundsklasser (Ja! Hør!)

Hjerrild: Naar jeg tager Ordet i denne Sag, maa jeg foreløbig bede bemærket og erindret, at det ingenlunde er mit Dnske, at Fæstevæsenet skal vedblive, men at jeg meget mere gjerne vil, at den Deel af Landets Fordegods, som nu er bundet ved Fæstebaandet, kunde blive overdraget til fri Eiendom; kun er det mod en Tvangsafløsning, at jeg har Et og Andet at indvende (Saa!). Hvorvidt de Indvendinger, jeg kan have derimod, kunne have nogen Vægt, vil jo vise sig af den Dom, som det staaer i Thingets Magt at affige, men jeg har anseet det for min Pligt at udtale dem, paa det at en Sag, der vist er af faare megen Bigtighed, kunde gives sin Belysning fra de forskjellige Sider. Det havde været mig kjærere, om der var blevet tøvet lidet med at fremkomme med Forslag om en Tvangsløst i denne Retning, indtil man havde seet, hvad Virkning de Love, der ved Rigsdagens Medvirkning ere udkomne, og hvorved Forholdet mellem Godseier og Fæster i en ikke ringe Grad er bleven forandret, vilde gjøre. Det kan ikke nægtes, at en Godseier under alle Omstændigheder kan have nogen Betænknelighed ved at gaae ind paa at sælge det Gods, han lovlig har kjøbt og betalt, eller paa anden Maade er kommen i lovlig Besiddelse af; det er allerede en Ubegagelighed, at man ikke selv maa styre og raade over det, man eier, men at Staten paatager sig Udøvelsen af den Gjærning i Ens Sted. Det være nu, som det være vil, saa er en Capital vel nemmere at administrere end et Fordegods, men den er heller ikke saa sikker. Det har viist sig i Tidernes Løb, at en Capital kan forsvinde, og mange store Capitaler ere i det Tidrum, jeg har gjennemlevet, forsvundne her i Landet, medens Fordegodsset dog altid bliver tilstede (Munterhed), og naar Besidderen kan holde Pinen ud